

**Procedury postępowania
obowiązujące
w przypadku wystąpienia zagrożeń
wewnętrznych i zewnętrznych uczniów**

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 97
w Krakowie**

Podstawy prawne:

1. Ustawa prawo oświatowe z 14 grudnia 2016 r.
2. Ustawa o działaniach antyterrorystycznych z 10 czerwca 2016 r.
3. Ustawa Karta Nauczyciela z 26 stycznia 1982 r.
4. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z 26 października 1982 r.
5. Ustawa Kodeks Cywilny z 23 kwietnia 1964 r.
6. Ustawa Kodeks Karny z 6 czerwca 1997 r.
7. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r.
8. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r.

Procedury sporządzono w oparciu o:

Dokument opracowany w ramach prac Departamentu Wychowania i Kształcenia Integracyjnego MEN : „Bezpieczna Szkoła – zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów” – Warszawa, sierpień 2017 r.

Statut Szkoły Podstawowej Nr 97.

WAŻNE TELEFONY:

- Policja **997**
- Straż Pożarna **998**
- Pogotowie Ratunkowe **999**
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej **112**
- Pogotowie Energetyczne **991**
- Pogotowie Gazowe **992**
- Pogotowie Ciepłownicze **993**
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne **994**
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego **987**
- Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) **800 120 226.**

Spis treści:

Procedura 1

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ PRZEJAWIAJĄCEGO ZACHOWANIA AGRESYWNE

Procedura 2

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POPEŁNIENIA PRZEZ UCZNIĄ CZYNU KARALNEGO

Procedura 3

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK UCZNIĄ BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

Procedura 4

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NISZCZENIA MIENIA SZKOLNEGO I PRYWATNEGO NA TERENIE SZKOŁY.

Procedura 5

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY, WYMUSZANIA PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH NA TERENIE SZKOŁY

Procedura 6

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIĄ UNIEMOŻLIWIAJĄCEGO PROWADZENIE LEKCJI (WULGARYZMY, GŁOŚNIE ROZMOWY, BRAK REAKCJI NA POLECENIA NAUCZYCIELA

Procedura 7

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁAMANIA PRZEZ UCZNIĄ ZAKAZU KORZYSTANIA W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO, DYKTAFONU, APARATU FOTOGRAFICZNEGO LUB INNEGO URZĄDZENIA SŁUŻĄCEGO DO REJESTROWANIA DŹWIĘKU I OBRAZU.

Procedura 8

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NARUSZENIA GODNOŚCI OSOBISTEJ NAUCZYCIELA LUB INNEGO PRACOWNIKA SZKOŁY PRZEZ UCZNIĄ

Procedura 9

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK WYSTĄPIENIA PRZYPADKÓW PEDOFILII W SZKOLE

Procedura 10

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK WYSTĄPIENIA PRZYPADKÓW ROZPOWSZECHNIANIA PORNOGRAFII PRZEZ UCZNIĄ

Procedura 11

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYSTĄPIENIA PRZYPADKÓW NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW W SZKOLE

Procedura 12

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU UCZNIĄ W SZKOLE

Procedura 13

PROCEDURA POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCA DŁUGIEJ ABSENCJI UCZNIĄ I WAGARÓW

Procedura 14

PROCEDURA DOTYCZĄCĄ USPRAWIEDLIWIENI NIEOBECNOŚCI UCZNIÓW W SZKOLE

Procedura 15

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PALĄCYM PAPIEROSY

Procedura 16

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZNALEZIENIA W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH (UCZEŃ ODURZONY W/W SUBSTANCJAMI)

Procedura 17

PROCEDURA REAGOWANIA NA EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIĄ ORAZ DZIAŁANIA WOBEC UCZNIĄ PO LECZENIU SZPITALNYM/ PSYCHIATRYCZNYM

Procedura18

PROCEDURA POSTĘPOWANIA PODCZAS ODBIORU DZIECKA ZE ŚWIETLICY SZKOLNEJ PRZEZ RODZICA/OPIEKUNA PRAWNEGO/OSOBEŃ UPOWAŻNIONĄ

Procedura 19

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ODBIORU DZIECKA PRZEZ RODZICA/OSOBĘ UPOWAŻNIONĄ/PRAWNEGO OPIEKUNA BĘDĄCEGO POD WPŁYWEM ALKOHOLU

Procedura 20

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZWALNIANIA UCZNIĄ Z ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Procedura 21

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZWALNIANIA UCZNIĄ Z ZAJĘĆ NA ZAWODY SPORTOWE, KONKURSY I INNYCH

Procedura 22

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NAGŁEGO ZACHOROWANIA LUB ZŁEGO SAMOPOCZUCIA UCZNIĄ

Procedura 23

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM Z CUKRZYCĄ, HEMOFILIĄ, PADACZKĄ, ASTMĄ ORAZ Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Procedura 24

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W WYPADKU STWIERDZENIA NA TERENIE SZKOŁY PRZYPADKU WSZAWICY

Procedura 25

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AWARII SYGNALIZACJI ŚWIETLNEJ PRZY ULICY ZAKOPIAŃSKIEJ

Procedura 26

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO

Procedura 27

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POŻARU, ZAGROŻENIA WYBUCHEM GAZU. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU SKAŻENIA CHEMICZNEGO LUB BIOLOGICZNEGO SZKOŁY.

Procedura 28

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIÓW - OFIAR PRZEMOCY PSYCHICZNEJ I FIZYCZNEJ W RODZINIE.

Procedura 29

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO

Procedura 30

PROCEDURA KONTAKTU Z MEDIAMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ W SZKOLE

Procedura 31

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PONADNORMATYWNYCH STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA

Procedura 1

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ PRZEJAWIAJĄCEGO ZACHOWANIA AGRESYWNE

1. Nauczyciel – świadek agresywnego zachowania przerywa zdecydowanie i stanowczo negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary. W razie potrzeby prosi o pomoc innego nauczyciela, pielęgniarkę szkolną.
2. Powiadamia wychowawcę klasy lub w razie jego nieobecności, pedagoga szkolnego o zdarzeniu.
3. Nauczyciel lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniami, w obecności świadków zdarzenia, mającą na celu wyjaśnienie sytuacji, uświadomienie sprawcy nieodpowiedniego zachowania i poinformowanie go o konsekwencjach w postaci kary zgodnej ze Statutem szkoły.
4. Nauczyciel lub pedagog sporządza notatkę (w zeszycie uwag, w dokumentacji pedagoga) zawierającą opis zdarzenia, dane sprawcy i ofiary oraz innych osób uczestniczących w zdarzeniu.
5. Wychowawca informuje rodziców (prawnych opiekunów) sprawcy i ofiary o zajściu i formach podjętej interwencji (wpis do dzienniczka ucznia, wpis do zeszytu uwag, telefon do rodziców).
6. Rodzice potwierdzają podpisem zawiadomienia i informacje o agresywnym zachowaniu ucznia w dzienniczku i zeszycie uwag.
7. W przypadku powtarzania się zachowań agresywnych ucznia wychowawca informuje o tym pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
8. Pedagog podejmuje udzielanie pomocy terapeutycznej zarówno ofierze, sprawcy przemocy jak i świadkom agresji, przeprowadza rozmowę z rodzicami i uczniem informując o ewentualnych skutkach braku zmiany zachowania (sporządza odpowiedni zapis w dokumentacji- notatkę z zajścia).
9. W przypadku braku zmiany w zachowaniu ucznia powołuje się Zespół wychowawczy, wychowawcą, uczeń i rodzice ucznia ustalają i podpisują kontrakt zawierający plan działań mających na celu poprawę zachowania ucznia.
10. W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji z rówieśnikami pedagog sugeruje rodzicom przebadanie ucznia w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w celu ustalenia przyczyn agresywnego zachowania.
11. W przypadku odmowy wykonania badań bądź braku wskazań Poradni po wykonanych badaniach oraz braku zmiany zachowania ucznia, pedagog szkolny w porozumieniu z wychowawcą i dyrektorem szkoły powiadamia policję w celu przeprowadzenia rozmowy ostrzegawczej.

12. W przypadku rażących zaniedbań rodziców lub ich niewydolności wychowawczej pedagog szkolny w porozumieniu z wychowawcą i dyrektorem szkoły kieruje sprawę na policję lub do sądu rodzinnego.
13. W przypadku szczególnie drastycznych zachowań agresywnych, zagrażających demoralizacją uczniów, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia, dyrektor szkoły w porozumieniu z Zespołem wychowawczym natychmiast powiadamia policję z pominięciem wyżej omówionej procedury. O fakcie tym informuje rodziców ucznia.

Procedura 2

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POPEŁNIENIA PRZEZ UCZNIĄ CZYNU KARALNEGO

Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:

- art. 50a – posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym, art. 51 – zakłócenie spokoju lub porządku publicznego,
- art. 69 – umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków,
- art. 74 – niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych,
- art. 76 – rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny,
- art. 85 – samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie znaków,
- art. 87 – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu,
- art. 119 – kradzież lub przywłaszczenie,
- art. 122 – paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży,
- art. 124 – niszczenie lub uszkodzanie cudzej rzeczy,
- art. 133 – spekulacja biletami, tzw. konik,
- art. 143 – utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego.

Sposób działania

- Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązania jest do powiadomienia dyrektora szkoły.
- Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
- W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
- Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców ucznia o zaistniałym przypadku.
- Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznaną.
- Do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.

Procedura 3

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK UCZNIA BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

- Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń.
- Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.
- Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.
- Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
- W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

Procedura 4

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NISZCZENIA MIENIA SZKOLNEGO I PRYWATNEGO NA TERENIE SZKOŁY.

1. W sytuacji dostrzeżenia niszczenia mienia szkolnego lub prywatnego na terenie placówki, każdy uczeń zobowiązany jest poinformować o tym wychowawcę, nauczyciela dyżurującego lub innego pracownika szkoły.
2. Uczeń, który zniszczył, uszkodził mienie szkolne lub prywatne, bez względu na okoliczności, zobowiązany jest zgłosić ten fakt wychowawcy, nauczycielowi dyżurującemu lub innemu pracownikowi szkoły.
3. Uczeń będący świadkiem niszczenia mienia szkolnego jak i prywatnego, jest zobowiązany zgłosić ten fakt wychowawcy, nauczycielowi dyżurującemu lub innemu pracownikowi szkoły.
4. Uczeń, którego mienie prywatne zostało zniszczone na terenie szkoły, jest zobowiązany zgłosić szkodę wychowawcy.
5. Nauczyciel lub pracownik szkoły, któremu zgłoszono fakt niszczenia (zniszczenia) mienia szkolnego lub prywatnego, podejmuje następujące działania: – powiadamia wychowawcę ucznia (jeżeli nim nie jest), – powiadamia pedagoga szkolnego, – powiadamia dyrektora szkoły – informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o wyrządzonej szkodzie.
6. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem na temat zaistniałej sytuacji, może też skierować ucznia do pedagoga szkolnego.
7. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem i wychowawcą podejmuje decyzję o sposobie zadośćuczynienia lub ukarania sprawcy.
8. Pedagog szkolny, w porozumieniu z wychowawcą, powiadamia rodziców konsekwencjach czynu ucznia i rodzaju zastosowanej kary.
9. Wychowawca ustala z uczniem i rodzicami sposób i termin naprawienia wyrządzonych szkód lub uiszczenia opłaty za ich naprawę.
  - Rodzice i uczeń zobowiązują się do podjęcia pracy nad eliminacją podobnych szkodliwych zachowań.
  - W przypadku konieczności pokrycia kosztów lub naprawy zniszczonego mienia rodzice lub opiekunowie proszeni są o rozmowę z dyrektorem, podczas której ustala się kwotę lub inny sposób naprawienia wyrządzonej szkody.

- Jeśli szkoda nie zostanie naprawiona w ustalonym terminie, dyrektor szkoły wzywa rodziców (opiekunów prawnych) do natychmiastowego wywiązania się z poczynionych ustaleń. d. Procedura ta nie obowiązuje w przypadku uszkodzenia mienia prywatnego, którego posiadanie na terenie szkoły jest zabronione i za które szkoła nie ponosi odpowiedzialności.
- W przypadku, gdy trudno ustalić, kto dokonał zniszczeń, dyrektor szkoły informuje uczniów klasy, w której może być sprawca, o konieczności jego ujawnienia. Jeśli osoba winna nie zostanie wskazana, dyrektor szkoły może zobowiązać do pokrycia całkowitego kosztu naprawy zniszczonego mienia wszystkich uczniów danej klasy.

Procedura 5

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY, WYMUSZANIA PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH NA TERENIE SZKOŁY

1. Kradzież lub wymuszenie przedmiotu znacznej wartości:

- Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie
- Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły
- Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły
- Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji
- Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia. Może to zrobić tylko Policja
- We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
- Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców
- Należy powiadomić Policję.
- Sprawca winien dokonać zadośćuczynienia poszkodowanemu w kradzieży.

Otrzymanie przez ucznia prawomocnego wyroku ukończenia postępowania karnego

- Po otrzymaniu zawiadomienia z sądu o prawomocnym ukończeniu postępowania karnego wobec ucznia dyrektor szkoły niezwłocznie na posiedzeniu Rady Pedagogicznej winien przedstawić treść zawiadomienia.
- Rada Pedagogiczna może podjąć decyzję o skreśleniu ucznia z listy uczniów.
- Następnie dyrektor szkoły powiadamia o decyzji Rady Pedagogicznej

rodziców.

- Dyrektor - na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego oraz po uzyskaniu opinii samorządu uczniowskiego - wydaje decyzję o skreśleniu ucznia z listy uczniów szkoły.

Procedura 6

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIĄ UNIEMOŻLIWIAJĄCEGO PROWADZENIE LEKCJI (WULGARYZMY, GŁOŚNIE ROZMOWY, BRAK REAKCJI NA POLECENIA NAUCZYCIELA)

1. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemu.
2. Wpisanie uwagi odnośnie zachowania ucznia do dziennika lekcyjnego.
3. Powiadomienie wychowawcy klasy o zachowaniu ucznia.
4. W przypadku kumulacji nieodpowiednich zachowań wychowawca informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.
5. W przypadku braku reakcji na interwencję wychowawcy, powiadomienie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
6. Pedagog przeprowadza rozmowę interwencyjną z uczniem i jego rodzicami.
7. Zastosowanie wobec ucznia konsekwencji zgodnych ze Statutem Szkoły.

Procedura 7

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁAMANIA PRZEZ UCZNIA ZAKAZU KORZYSTANIA W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO, DYKTAFONU, APARATU FOTOGRAFICZNEGO LUB INNEGO URZĄDZENIA SŁUŻĄCEGO DO REJESTROWANIA DŹWIĘKU I OBRAZU.

1. Nauczyciel ma obowiązek zareagować w przypadku, gdy bez jego zgody na zajęciach lekcyjnych uczeń korzysta z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego bądź innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu.

2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że w/w sprzęt został wykorzystany do zarejestrowania dźwięku lub obrazu na zajęciach, ma prawo żądać od ucznia ujawnienia nagrania i przekazania mu sprzętu użytego do rejestracji (w obecności innej osoby dorosłej).

3. W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji, a uczeń odmawia ujawnienia nagrania, nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę i pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły. Zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia jej skasowania i przekazuje go wychowawcy, pedagogowi lub dyrektorowi szkoły. Nauczycielowi **nie wolno** przeglądać zawartości telefonu komórkowego ucznia, nawet jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo, że zawiera dowód na dokonanie wykroczenia czy przestępstwa. Nauczyciel może jedynie zatrzymać telefon ucznia.

4. W przypadku, gdy uczeń korzysta na lekcji z telefonu komórkowego, nauczyciel wydaje polecenie uczniowi, aby wyłączył telefon lub inne urządzenie służące do rejestrowania dźwięku i obrazu i schował do swojego plecaka.

5. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego na lekcji i odtwarzają ewentualne nagranie.

6. W przypadku, gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania lub nie chciał dobrowolnie przekazać sprzętu nauczycielowi, wychowawca:

- wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskane informacje o zdarzeniu;
- przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców;
- zobowiązuje go do natychmiastowego skasowania ewentualnego nagrania;
- wyjaśnia konsekwencje związane z jego upowszechnieniem lub opublikowaniem;
- wychowawca sporządza notatkę z rozmowy (do teczki wychowawcy);

- w obecności ucznia przekazuje rodzicom zatrzymany sprzęt.

7. W przypadku, gdy uczeń ponownie złamie zakaz rejestrowania zajęć lekcyjnych bez zgody nauczyciela lub upowszechnia, bądź publikuje dokonane nagrania (np. w Internecie) podlega karom statutowym. Jeśli

w Internecie publikowane są obraźliwe wpisy, kompromitujące zdjęcia, fotomontaże o raz filmiki, szkoła powiadamia policję celem odnalezienia sprawcy.

Procedura 8

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NARUSZENIA GODNOŚCI OSOBISTEJ NAUCZYCIELA LUB INNEGO PRACOWNIKA SZKOŁY PRZEZ UCZNIA

Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub pracownika niepedagogicznego szkoły uznaje się:

- Lekceważące i obraźliwe zachowanie wyrażone w słowach lub gestach.
- Prowokacje słowne lub gestem.
- Nagrywanie lub fotografowanie bez zgody i wiedzy wyżej wymienionych.
- Naruszanie ich prywatności i własności prywatnej.
- Użycie wobec nich przemocy fizycznej lub psychicznej.
- Pomówienie i oszczerstwa.
- Naruszenie ich nietykalności osobistej.

Procedura:

1. W przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, tenże ma obowiązek zgłoszenia zajścia dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności pedagogowi szkolnemu.
2. W obecności dyrektora, pedagoga szkolnego i poszkodowanego pracownika, uczeń odbywa rozmowę wstępną, z której sporządza się notatkę.
3. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że uczeń działał pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających, stosuje się procedury dotyczące powyższych sytuacji.
4. Wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców (opiekunów prawnych) o zaistniałej sytuacji.
5. Wobec ucznia stosuje się kary zgodne ze Statutem Szkoły.
6. Sporządzona zostaje notatka służbowa z czynności szkoły, podpisana przez rodziców i ucznia.
7. Jeżeli uczeń objęty jest kuratelą sądową - o zajściu informowany jest Kurator.
8. Policja jest natychmiastowo wzywana w przypadku:
  - Naruszenia prywatności i własności prywatnej.
  - Użycia wobec pracownika przemocy fizycznej i psychicznej.

- Naruszenia nietykalności osobistej pracownika szkoły.

9. Osoba poszkodowana może zgłosić na Policję doniesienie o popełnieniu przestępstwa z powództwa cywilnego.

10. Jeżeli zdarzenie powtarza się, szkoła występuje do sądu rodzinnego o zaostrenie środków wychowawczych włącznie ze skierowaniem ucznia do ośrodka wychowawczego, a do kuratora oświaty kieruje wniosek o skreślenie z listy uczniów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Procedura 9

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK WYSTAPIENIA PRZYPADKÓW PEDOFILII W SZKOLE

- Po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga/psychologa szkolnego
- W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji
- Dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu
- Wychowawcy klas oraz pedagodowie szkolni winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie
- W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawy molestowania
- Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia)
- Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia
- Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczennicą/uczniem.

Procedura 10

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK WYSTAPIENIA PRZYPADKÓW ROZPOWSZECHNIANIA PORNOGRAFII PRZEZ UCZNIĄ

- W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu
- W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
- Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
- Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań
- Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne
- Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

Procedura 11

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYSTAPIENIA PRZYPADKÓW NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW W SZKOLE

- Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
- W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach
- Wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
- Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim
- Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
- W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
- Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami.
- Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU UCZNIĄ W SZKOLE

Wypadek ucznia jest to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza jej terenem (w trakcie wycieczki lub wyjścia pod opieką nauczycieli).

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu

- Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
- Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły. Jej nieudzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną.
- W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów.
- Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.

2. Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

- każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy, społecznego inspektora pracy, organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz radę rodziców.
- wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
- O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
- Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły.
- Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia rodziców / opiekunów prawnych ucznia o wypadku.
- Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie

zacerwienie, zdrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego lub potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.

- W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu, należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.
- Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone.
- Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
- Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
- Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

3. Zespół powypadkowy

- Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy.
- W jego skład wchodzi z zasady pracownik odpowiedzialny za służby bezpieczeństwa i higienę pracy.
- Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby BHP, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły.
- W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.
- Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za BHP w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącego zespołu spośród

pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

4. Postępowanie powypadkowe

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową
- rozmawia z uczniem (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie - przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia - świadka i jego rodziców
- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku – protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.
- Przekroczenie 14 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu.
- Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym.
- Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.
- Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone.
- Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia oraz dla organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).
- Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania

powypadkowego zaznajamia się: poszkodowanego pełnoletniego i rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego.

- Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów).
- Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

- W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu).
- Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie.
- Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebraniem materiałem dowodowym
- Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę.
- Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

6. Dokumentacja

- Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków.
- Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

Procedura 13

PROCEDURA POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCA DŁUGIEJ ABSENCJI UCZNIA I WAGARÓW

1. Nauczyciel prowadzi systematycznie frekwencję uczniów.
2. Odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych przez siebie zajęciach lekcyjnych. Wychowawca, co miesiąc dokonuje zestawienia nieobecności.
3. Rodzice mają obowiązek usprawiedliwić nieobecność dziecka w terminie 7 dni.
4. Jeżeli nieobecności nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia o nieobecnościach rodziców (opiekunów prawnych) ucznia.
5. Informacja może być przekazywana telefonicznie, listownie. Rodzice mogą być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
6. W przypadku braku współpracy rodzica (prawnego opiekuna) z wychowawcą – rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego, wychowawca zgłasza fakt pedagogowi szkolnemu.
7. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez
  - rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły,
  - - wywiad w domu rodzinnym ucznia.
8. Wychowawca, pedagog oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez ucznia.
9. W przypadku, gdy uczeń opuścił powyżej 25 godzin w miesiącu nieusprawiedliwionych, wychowawca w porozumieniu z rodzicami może założyć zeszyt obecności (potwierdzenie obecności na każdej lekcji - podpis nauczyciela).
10. Gdy nadal dziecko ma długą absencję i wagaruje wysłanie listem poleconym upomnienia dyrektora szkoły zawierającego stwierdzenie, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego oraz wezwanie do posyłania dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu i informacją, że niespełnienie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.
11. W przypadku dalszego braku realizacji obowiązku szkolnego dyrektor wszczyna postępowanie administracyjne i powiadamia organ prowadzący szkołę oraz Sąd Rodzinny.

12.Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna / art.121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – zmiana opublikowana w Dz. U . z 1996r. Nr 146, poz. 680.

13.Dyrektor zespołu w porozumieniu z pedagogiem szkolnym pisemnie informuje Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego. 14. Sąd Rejonowy stosuje odpowiedni środek wychowawczy zapobiegając tym demoralizacji ucznia.

Procedura 14

PROCEDURA DOTYCZĄCĄ USPRAWIEDLIWIENÍ NIEOBECNOŚCI UCZNIÓW W SZKOLE

1. Nieobecność usprawiedliwia wychowawca klasy.

2. Podstawą usprawiedliwienia nieobecności jest:

- zwolnienie lekarskie;
- pisemne zwolnienie od rodziców ucznia;
- bezpośrednia rozmowa z rodzicami.

3. Usprawiedliwienie nieobecności następuje w ciągu tygodnia po terminie nieobecności ucznia w szkole.

4. O nieusprawiedliwionych nieobecnościach uczniów wychowawca powiadamia rodziców poprzez dziennik elektroniczny oraz bezpośrednią rozmowę z rodzicem/opiekunem prawnym dziecka.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PALĄCYM PAPIEROSY

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły przekazuje informację o paleniu papierosów przez ucznia wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o tym zdarzeniu rodziców/ prawnych opiekunów/ i wzywa ich od szkoły przekazując im informację dotyczącą negatywnego zachowania ucznia.
3. W obecności rodziców (prawnych opiekunów) przeprowadza rozmowę z uczniem, udziela mu nagany, zobowiązuje do zaniechania negatywnego postępowania.
4. Wychowawca sporządza pisemne, krótkie sprawozdanie z rozmowy przeprowadzonej z rodzicami (prawnymi opiekunami), w którym umieszcza konkretne ustalenia z nimi zawarte, pod którymi strony zamieszczają swój czytelny podpis.
5. W sytuacjach powtarzalności zachowania ucznia oraz po wyczerpaniu wyżej wymienionych procedur wychowawca i pedagog szkolny przeprowadza z uczniem i jego rodzicami rozmowę dotyczącą przyczyn i konsekwencji palenia papierosów. Uczeń zobowiązuje się pisemnie do niepalenia, a rodzice do szczególnej kontroli i zainteresowania dzieckiem.
6. W przypadku ponownego powtórzenia się palenia papierosów dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą może zdecydować o zawieszeniu w prawach ucznia (np. zakaz udziału w dyskotekach, wycieczce) lub zastosować karę ze Statutu szkoły.
7. Jeżeli działania podjęte przez szkołę nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, a palenie tytoniu jest jednym z objawów demoralizacji nieletniego ucznia, sprawę należy skierować do Sądu Rodzinnego lub Policji.
8. Dyrektor kierując wnioskiem o wsparcie działań wychowawczych wobec ucznia do Sądu Rodzinnego, opisuje wszystkie zastosowane przez szkołę środki zaradcze.
9. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Procedura 16

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZNALEZIENIA W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH (UCZEŃ ODURZONY W/W SUBSTANCJAMI)

1. W przypadku znalezienia podejrzonej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:

- zachować szczególne środki ostrożności
- zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem
- powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję
- ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy
- przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji
- opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki.

2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:

- odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
- powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję
- zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji
- zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni
- powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole/placówce
- przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
- podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.

3. W przypadku **rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem**:

- powiadomić wychowawcę klasy ucznia
- odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
- powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły/placówki
- poinformować rodziców o obowiązującej w szkole procedurze postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
- powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.

4. W przypadku **rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami**:

- przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy
- poinformować pielęgniarkę/pedagoga szkolnego
- w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
- poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem.
- zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu odurzania się, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
- opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem

- wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty.
- powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.

5. W przypadku **rozpoznania stanu odurzenia ucznia „dopalaczami”**:

- przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy
- w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- poinformować pedagoga/psychologa szkolnego
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
- poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- wezwać karetkę pogotowia ratunkowego
- wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności lub indywidualnie w celu wyciszenia emocji
- udzielić pomocy i zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu od odurzania się
- opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem
- wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty
- powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.

6. W przypadku **odmowy współpracy przez rodziców**:

- szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję
- powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania
- szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia
- szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem
- szkoła współpracuje z Ośrodkiem Wychowawczym, w którym

umieszczono ucznia

- szkoła monitoruje ucznia do czasu osiągnięcia przez niego pełnoletności.

Procedura 17

PROCEDURA REAGOWANIA NA EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIĄ ORAZ DZIAŁANIA WOBEC UCZNIĄ PO LECZENIU SZPITALNYM/ PSYCHIATRYCZNYM

- **Procedura na epizod psychotyczny ucznia**

Zachowania i wypowiedzi dziecka świadczące o braku kontroli nad treścią i formą wypowiedzi i reakcji emocjonalnych, nierealne i nieadekwatne do zaistniałej sytuacji sugerują stan chorobowy i wymagają odpowiedniej reakcji osoby dorosłej.

1. Pozostawanie przez nauczyciela będącego świadkiem zdarzenia w kontakcie z uczniem.

2. Spokojne, łagodne, delikatne reagowanie w czasie kontaktu z dzieckiem.

3. Jak najszybsze, spokojne bez rozgłosu przeprowadzenie ucznia przez nauczyciela w spokojne, bezpieczne miejsce (pokój pedagoga i psychologa szkolnego, wicedyrektora lub dyrektora)

4. Poinformowanie o zaistniałej sytuacji Wicedyrektora, Dyrektora, psychologa i pedagoga szkolnego (udokumentowanie zdarzenia notatką służbową).

5. Zawiadomienie rodziców/opiekunów prawnych o zaistniałej sytuacji (zawiadania: wychowawca klasy lub psycholog, pedagog szkolny).

- **Działania wobec ucznia po leczeniu szpitalnym/psychiatrycznym**

1. Przygotowanie klasy przez wychowawcę do odpowiedniego zachowania się przez uczniów. Zaplanowanie tematycznych zajęć edukacyjnych, spotkania z psychologiem itp.

2. Jeżeli rodzic nie wyraża chęci na informowanie klasy o chorobie, nie podejmować działań patrz pkt. 1.

3. Zorganizowanie spotkania nauczycieli ze specjalistą, określanie wymagań wobec ucznia z uwzględnieniem natężenia choroby i skutków ubocznych.

4. Konsultowanie postępowania wobec ucznia z rodzicami oraz jeśli jest taka możliwość z lekarzem prowadzącym leczenie.

5. Udzielanie wsparcia rodzicom, wskazywanie możliwości korzystania z form leczenia psychicznego dostępnych w PPP oraz przyszpitalnych grupach wsparcia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA PODCZAS ODBIORU DZIECKA ZE ŚWIETLICY SZKOLNEJ PRZEZ RODZICA/OPIEKUNA PRAWNEGO/OSOBĘ UPOWAŻNIONĄ

1. Dzieci ze świetlicy można wydać jedynie osobom, które zostały wymienione przez rodzica w oświadczeniu składanym na początku roku szkolnego u wychowawców świetlicy szkolnej (karta zapisu dziecka do świetlicy). Dane personalne osób upoważnionych do odbioru dziecka powinny być wpisane do karty zapisu na zajęcia świetlicowe przez rodziców lub opiekunów prawnych.

2. Wydawanie dziecka ze świetlicy osobom innym niż rodzice lub opiekunowie wymienieni w oświadczeniu może odbywać się wyłącznie na pisemną prośbę rodziców zawierającą dane personalne osoby upoważnionej. W sytuacjach awaryjnych, gdy dziecko odbiera osoba nie wpisana do karty, osoba ta winna mieć pisemne upoważnienie podpisane własnoręcznie przez rodzica lub opiekuna prawnego, natomiast rodzic dziecka w tym dniu musi zatelefonować do nauczyciela-wychowawcy świetlicy i poinformować o tym fakcie. W przeciwnym razie dziecko nie będzie mogło być odebrane przez osobę trzecią. Każde zezwolenie przechowywane jest przez okres jednego roku.

3. Wychowawca świetlicy czuwa, aby dziecko wydane było wyłącznie osobie upoważnionej i aby fakt ten odnotowany był w specjalnym zeszycie wyjść (poszczególne zeszyty znajdują się przy odpowiednich salach).

4. Rodzice/prawni opiekunowie, upoważniając osobę małoletnią (powyżej 10 lat) do odbioru dziecka/podopiecznego, wypełniają dodatkowe upoważnienie.

5. W przypadku zgłoszenia się po dziecko osoby nieupoważnionej – brak wpisu w karcie zapisu do świetlicy, wychowawca świetlicy nie wydaje dziecka. Nauczyciel ma obowiązek poinformować rodzica/prawnego opiekuna, że taka sytuacja nie powinna się powtórzyć oraz poprosić o uzupełnienie karty zapisu dziecka o dane dodatkowych osób odbierających.

6. Wychowawca świetlicy oraz wychowawca klasy na zebraniach z rodzicami zobowiązują rodzica do zgłaszania w świetlicy faktu (wpis w zeszycie wyjść) zabrania dziecka do domu jeżeli w danym dniu nie korzysta ze świetlicy, a jest do niej zapisany.

7. Uczniowie, którzy udają się do domu samodzielnie (odpowiednie oświadczenie rodzica do samodzielnego pokonywania drogi ze szkoły znajduje się w karcie zapisu dziecka do świetlicy) zgłaszają fakt wyjścia nauczycielowi świetlicy i po uzyskaniu akceptacji dokonują wpisu do zeszytu wyjść i udają się do domu

Procedura 19

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ODBIORU DZIECKA PRZEZ RODZICA/OSOBĘ UPOWAŻNIONĄ/PRAWNEGO OPIEKUNA BĘDĄCEGO POD WPŁYWEM ALKOHOLU

1. Nauczyciel, który otrzymuje informację o tym, że po dziecko przyszedł rodzic/opiekun prawny/ osoba upoważniona pod wpływem alkoholu, bezzwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrektora placówki lub osobę pełniącą obowiązki Dyrektora Szkoły.
2. Dyrektor wydaje dyspozycje, które natychmiast pozwolą udzielić dziecku wsparcia i odizolować je od osoby znajdującej się pod wpływem alkoholu.
3. Nauczyciel nawiązuje kontakt z drugim rodzicem albo na podstawie wcześniejszej zgody przekazuje dziecko osobom upoważnionym (wskazanym na piśmie przez rodziców/prawnych opiekunów).
4. Niezależnie od wymienionych czynności nauczyciel i dyrektor dbają, by wszelkie działania zostały przeprowadzone bez niepotrzebnego rozgłosu, delikatnie i z poszanowaniem praw dziecka.
5. Bez względu na rodzaj i zakres podjętych działań interwencyjnych konieczne jest rzetelne udokumentowanie zaistniałej sytuacji (sporządzenie notatki służbowej).
6. O zaistniałej sytuacji nauczyciel powiadamia pedagoga szkolnego, psychologa oraz wychowawcę klasy.
7. W przypadku, gdy sytuacja powtarza się, należy o tym fakcie powiadomić również Policję

Procedura 20

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZWALNIANIA UCZNIĄ Z ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

1. Zwalnianie pojedynczych uczniów z lekcji może odbywać się jedynie po pisemnej prośbie rodziców wg opracowanego i podanego do wiadomości rodziców wzoru:

Zwolnienie

*Proszę o zwolnienie z lekcji mojego dziecka.....
z klasy..... w dniu..... o godz..... Powodem zwolnienia
jest ..... Oświadczam, iż biorę pełną odpowiedzialność za
jego bezpieczeństwo w tym dniu od godz.....
Kraków,..... podpis rodzica*

2. Uczeń zwalnający się przychodzi do nauczyciela z pisemnym zwolnieniem oraz z dzienniczkiem ucznia.

3. Nauczyciel, który dokonuje zwolnienia sprawdza podpis rodzica ze wzorem podpisu znajdującym się w dzienniczku ucznia i jeżeli zwolnienie nie budzi żadnych wątpliwości, zwalnia ucznia biorąc od niego pisemne zwolnienie.

4. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości nauczyciel kontaktuje się z wychowawcą klasy lub dyrekcją szkoły i wykonuje telefon do rodziców lub prawnych opiekunów celem potwierdzenia wiarygodności niniejszego zwolnienia.

5. Po dokonaniu zwolnienia nauczyciel odnotowuje w dzienniku elektronicznym fakt nieobecności zwolnionego ucznia wpisując nieobecność usprawiedliwioną.

6. W przypadku braku połączenia z Internetem nauczyciel zwalnający fakt zwolnienia ucznia odnotowuje zarówno w dzienniczku ucznia w tabelce jak i w Zastępczym dzienniku papierowym/ skoroszyt dla danej klasy.

6. Nauczyciel dokonujący zwolnienia ucznia z lekcji jest zobowiązany do starannego przechowywania pisemnego zwolnienia przez okres 1 roku.

7. Zwolnienia ucznia z lekcji może dokonać rodzic osobiście. Podpisuje on fakt zwolnienia oraz przejęcie odpowiedzialności za bezpieczeństwo dziecka na kartce znajdującej się w zeszyte danej klasy.

Procedura 21

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZWALNIANIA UCZNIĄ Z ZAJĘĆ NA ZAWODY SPORTOWE, KONKURSY I INNYCH

1. Nauczyciel organizujący wyjście sporządza w 2 egzemplarzach imienną listę uczestników, uwzględniając na niej cel wyjścia, czas wyjścia i powrotu.
2. Przedstawia sporządzoną listę uczestników dyrekcji szkoły i pozostawia w sekretariacie szkoły.
3. Organizator imprezy zapoznaje z listą wychowawcę klasy danego ucznia, który podpisem potwierdza zwolnienie ucznia z lekcji, odnotowując ten fakt w dzienniku elektronicznym symbolem – zw.(zwolniony).
4. W przypadku wyjść zbiorowych uczniowie, którzy nie uczestniczą w imprezie z różnych przyczyn, a są tego dnia w szkole, pozostają pod opieką nauczyciela wyznaczonego przez dyrektora szkoły.
5. Rodzice uczniów uczestniczący w zawodach, konkursach i innych muszą wypełnić stosowne oświadczenia/ zgody na uczestnictwo dziecka w w/w.

Procedura 22

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NAGŁEGO ZACHOROWANIA LUB ZŁEGO SAMOPOCZUCIA UCZNIĄ

1. Po uzyskaniu przez nauczyciela informacji od ucznia o złym samopoczuciu stosuje się następujące czynności:

- Zapewnienie uczniowi opieki;
- Doprowadzenie go do pielęgniarki szkolnej lub innej osoby odpowiedzialnej za udzielanie pomocy;
- Powiadomienie rodziców o złym samopoczuciu dziecka.

2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą:

- Powiadamia telefonicznie sekretariat o fakcie złego samopoczucia ucznia, wskazując konieczność powiadomienia rodziców.

3. Podczas rozmowy z rodzicem następuje ustalenie:

- Potrzeby wcześniejszego przyjścia rodzica;
- Potrzeby wezwania pogotowia;
- Godziny odbioru dziecka ze szkoły w danym dniu.

4. Nie można wyrazić zgody na samodzielny powrót dziecka, nawet w przypadku prośby rodziców/opiekunów prawnych w czasie rozmowy telefonicznej.

5. Zamieszczenie informacji o powyższych ustaleniach przez powiadamiającego również w zeszycie danej klasy.

6. Informację o poinformowaniu rodzica należy zamieścić w dzienniku elektronicznym / kontakty z rodzicami.

7. Wzór powiadomienia rodzica/opiekuna prawnego:

POTWIERDZENIE POWIADOMIENIA

CZĘŚĆ A – potwierdzenie powiadomienia rodzica/opiekuna przez pracownika szkoły.

Potwierdzam, że powiadomiłem/-am w formie ustnej/telefonicznej rodzica/opiekuna prawnego* w dniu ..... (imię i nazwisko) o godzinie ..... o zaistniałym zdarzeniu/chorobie/dolegliwości/wypadku* ucznia/uczennicy ..... (imię i nazwisko)

Z klasy ..... .

Ustalenia z rodzicem/opiekunem prawnym:

- a/ Wezwanie przez Szkołę pogotowia ratunkowego do dziecka**.
- b/ Wcześniejsze zabranie dziecka do domu przez rodzica/opiekuna prawnego o godzinie .....
- c/ Pozostanie dziecka na zajęciach w szkole pod obserwacją nauczyciela.
- d/ Samodzielny powrót dziecka po lekcjach do domu.
- e/ Inne: .....

Imię i nazwisko powiadamiającego: .....

Stanowisko: .....

Podpis powiadamiającego: .....

Data: .....

*niepotrzebne skreślić

**zaznaczyć właściwe

CZĘŚĆ B – oświadczenie rodzica/opiekuna przy odbiorze dziecka ze szkoły

OŚWIADCZENIE RODZICA/OPIEKUNA PRAWNEGO

Ja, niżej podpisany/a oświadczam, że odbieram ..... (imię i nazwisko dziecka) ucznia/uczennicy klasy .... z powodu choroby/urazu/dolegliwości/wypadku* opis zdarzenia .....

Jednocześnie oświadczam, że nie uważam za zasadne wezwanie do dziecka pogotowia ratunkowego. W przypadku wystąpienia niepokojących objawów u dziecka zobowiązuję się do wizyty lekarskiej.

Data: .....

Godzina: .....

Podpis: ..... (rodzica/ opiekuna prawnego/osoby upoważnionej)

Podpis osoby przekazującej dziecko: .....

Procedura 23

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM Z CUKRZYCĄ, HEMOFILIĄ, PADACZKĄ, ASTMĄ ORAZ Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Opracowano na podstawie publikacji „One są wśród nas” zgodnie z zaleceniem MEN

W sytuacji, gdy w szkole jest uczeń przewlekle chory, dyrektor, nauczyciel powinien:

1. Pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
2. Zorganizować szkolenie kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
3. W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania;
4. Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
5. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

DZIECKO Z ASTMĄ

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

OBJAWY

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasilona możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący. Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje. W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wziewnie lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund. Po wykonaniu 1 pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia. W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

NAKAZY

1. Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
2. Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3. Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4. W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

ZAKAZY

1. Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
2. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkovicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
3. Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
4. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

OGRANICZENIA

1. Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
2. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

OBSZARY DOZWOLONE I WSKAZANE DLA DZIECKA

1. Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego. wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
2. Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
3. Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
4. Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
5. Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych.

Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

DZIECKO Z CUKRZYCĄ

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi - większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 – ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie. W chwili obecnej, w warunkach poza szpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy). Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia- stężenie glukozy

we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii. W każdej szkole powinien znajdować się „kącik” dla ucznia z cukrzycą, czyli ustronne miejsce, w którym dziecko z cukrzycą będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

OBJAWY HIPOGLIKEMII - niedocukrzenia:

1. Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
2. Ból głowy, ból brzucha.
3. Szybkie bicie serca.
4. Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
5. Osłabienie, zmęczenie.
6. Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
7. Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
8. Napady agresji lub wesołkowatości.
9. Ziewanie/senność.
10. Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
11. Zmiana charakteru pisma.
12. Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
13. Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
14. Drgawki.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ – dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

1. Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
2. Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).

NIE WOLNO 1. Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).

2. Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.

3. Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO - CIĘŻKIEJ - dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1. Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.

2. Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w ½ szklanki wody, coli, soku).

3. Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ – dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki. Dziecku, które jest nieprzytomne **NIE WOLNO** podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!:

1. Układamy dziecko na boku.

2. Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.

3. Wzywamy pogotowie ratunkowe.

4. Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.

5. Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U dzieci leczonych pompą:

1. Zatrzymaj pompę.

2. Potwierdź hipoglikemię.

3. Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.

4. Odczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.

5. Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.

6. Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia.

Po epizodzie hipoglikemii nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

OBJAWY HIPERGLIKEMII

1. Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.

2. Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.

3. Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeżeli do ww. objawów dołączą:

1. ból głowy, ból brzucha.

2. nudności i wymioty.

3. ciężki oddech. może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

Należy wtedy bezzwłocznie:

1. Zbadać poziom glukozy.

2. Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII

1. Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),

2. Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),

3. Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),

4. W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

1. Pen – „wstrzykiwacz” z insuliną.

2. Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.

3. Nakłuwacz z zestawem igieł.
4. Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
5. Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
6. Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
7. Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
8. Telefon do rodziców.
9. Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
10. Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą – każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1. Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
2. Możliwość podania insuliny.
3. Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
4. Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
5. Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
6. Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
7. Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

DZIECKO Z PADACZKĄ

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami,

zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotnie uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

Napady pierwotnie uogólnione

1. Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.
2. Napady atoniczne – napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
3. Napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
4. Napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
5. Napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
6. Napady miokloniczne - charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe

1. Napady częściowe z objawami prostymi –świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.
2. Napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.

3. Napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).

Zespoły padaczkowe wieku dziecięcego - zespół Westa, zespół Lennoxa-Gastauta, dziecięca padaczka nieświadomości (piknolepsja), padaczka Rolanda, młodzieńcza padaczka nieświadomości, zespół Janza, padaczka odruchowa, omdlenia odruchowe, napady rzekomopadaczkowe. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY

1. Przede wszystkim zachować spokój.
2. Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
3. Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
4. Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO

1. Podnosić pacjenta.
2. Krępować jego ruchów.
3. Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narazone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio

czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

DZIECKO Z HEMOFILIĄ

Hemofilia jest wrodzoną skazą krwotoczną związaną z niedoborem czynnika VIII lub IX krzepnięcia krwi. W zależności od tego rozróżniamy hemofilię A lub B.

Ciężka postać hemofilii – występują krwawienia do mięśni i stawów, duże podskórne wylewy, krwawienia z nosa. Krwawienia wewnętrzne są bolesne. Początkowym objawem może być uczucie rozpierania w stawie, drętwienia, mrowienia. Najlepiej, jeżeli wówczas zostanie podany koncentrat czynnika krzepnięcia krwi. Jeżeli leczenie zostanie odroczone powiększa się objętość stawu, pojawia się silna bolesność oraz przykurcz w stawie.

Umiarkowana i łagodna postać choroby – krwawienia są mniej częste, nie powodują zwykle trwałych zmian w stawach, zwykle wyraźny uraz poprzedza krwawienie. Choroba nie ma wpływu na funkcjonowanie społeczne ani nie wpływa negatywnie na rozwój intelektualny. Funkcjonowanie emocjonalne może nie być zaburzone. Jednak, zwłaszcza w ciężkiej postaci choroby, dziecko może czuć się gorsze, ponieważ nie może robić tego wszystkiego, co dziecko zdrowe np. grać w piłkę nożną. Wie, że może to spowodować krwawienie do stawu lub mięśni i związany z tym ból, konieczność leczenia dożylnego, czasami hospitalizacji.

NAKAZY, ZAKAZY, OGRANICZENIA:

1. dziecko nie powinno być narażone na urazy spowodowane np. śliską podłogą, przepychającym się tłumem dzieci ,
2. w szkole musi mieć do chodzenia wygodne obuwie usztywniające staw skokowy, na nie śliskiej podeszwie,
3. jeżeli dziecko jest sprawne ruchowo może biegać i skakać,
4. inne dzieci muszą wiedzieć, że nie można chorego kolegi bić, popychać, podstawiać mu nogi,
5. udział w lekcjach wf musi być ograniczony – bezpieczna jest gimnastyka, pływanie i gra w ping-ponga,

6. dziecko może bez ograniczeń rysować, lepić z gliny, malować,
7. należy rozwijać te sfery aktywności intelektualnej i ruchowej dziecka, w których ono się wyróżnia,
8. dziecku choremu na hemofilię nie wolno podawać żadnych leków domięśniowo, ani stosować preparatów kwasu acetylosalicylowego

NA CO NALEŻY ZWRACAĆ UWAGĘ W SZKOLE:

1. nagłe dolegliwości bólowe ze strony kończyn dolnych lub górnych, utykanie,
2. bóle brzucha lub głowy, wymioty,
3. krwawienie z jamy ustnej lub nosa, zblednięcie

Dziecko chore na hemofilię nie wymaga specjalnego traktowania przez nauczyciela w klasie. Powinno brać udział w wycieczkach szkolnych, wyjazdach do teatru czy kina. Przed wyjazdem wskazane jest profilaktyczne podanie czynnika krzepnięcia u dziecka z ciężką postacią choroby.

PIERWSZA POMOC: 1. w przypadku urazu/bólu należy oziębic dotkniętą część ciała przez przyłożenie lodu, zimnego okładu żelowego lub chustki zmoczonej w zimnej wodzie,

2. posadzić/położyć w pozycji dla dziecka wygodnej,
3. najczęściej należy podać czynnik krzepnięcia krwi,
4. jeżeli dziecko wymiotuje, ma bóle głowy, zaburzenia świadomości lub drgawki powinno się je położyć na boku i wezwać pogotowie, zawiadomić rodziców; jeżeli dziecko uskarża się na ból kończyny górnej lub dolnej nie powinno nią poruszać, wskazane jest unieruchomienie.

DZIECKO PRZEWLEKLE CHORE

Choroba przewlekła to proces patologiczny trwający ponad 4 tygodnie, cechujący się brakiem nasilonych objawów chorobowych. Długotrwała choroba i częste hospitalizacje mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a także zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i pomimo choroby. Odbudowa poczucia bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań osób pomagających choremu dziecku i jego rodzinie. Dziecko może czuć się mniej bezradne i zagubione, gdy ma okazję do odnoszenia sukcesów i poradzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Zatem dostrzeżenie

i eksponowanie osiągnięć dziecka, chwalenie go za nie i nagradzanie jest jednym z kierunków pomagania mu w pokonywaniu poczucia bezradności. Drugi ważny kierunek to uczenie dziecka nowych umiejętności- zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności, poszerzających jego „obszar wolności”. Szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć i bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę ze swojej aktywności, a także budować dobre relacje z innymi dziećmi. Obecność przyjaznych nauczycieli i rówieśników jest bardzo ważna dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego chorego dziecka. Niezwykle ważne jest przekazanie nauczycielom informacji o wpływie choroby dziecka na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne ucznia. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco. Może to mieć wpływ na zachowanie się dziecka lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę dziecka w takim zakresie, aby w razie potrzeby, w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki na terenie szkoły. Także dostosować sposoby komunikowania się oraz sposoby i formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości chorego dziecka. Wzajemne kontakty pomiędzy szkołą i rodzicami powinny być stałe i systematyczne, oparte na zaufaniu, spokojnej, wzajemnej wymianie informacji oraz współpracy i zrozumieniu.

Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły:

1. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego,
2. pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności,
3. budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych,
4. przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi,
5. traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
6. uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
7. uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
8. motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
9. rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka,
10. dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów,
11. motywowanie do aktywności.

W KAŻDYM PRZYPADKU POJAWIENIA SIĘ ZAOSTRZONYCH OBJAWÓW CHOROBY NAUCZYCIEL KONTAKTUJE SIĘ Z RODZICEM/OPIEKUNEM PRAWNYM DZIECKA.

Procedura 24

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W WYPADKU STWIERDZENIA NA TERENIE SZKOŁY PRZYPADKU WSZAWICY

1. W przypadku zgłoszenia/ stwierdzenia występowania wszawicy na terenie szkoły należy poinformować o fakcie zgłoszenia pielęgniarkę szkolną.
2. Powiadomienie rodziców/ opiekunów o zaistniałym fakcie – powiadomienia dokonuje pielęgniarka szkolna za pośrednictwem wychowawcy klasy.
3. W czasie leczenia dziecko nie powinno uczęszczać na zajęcia szkolne.
4. Poinformowanie Dyrektora Szkoły przez pielęgniarkę szkolną o skali zjawiska.
5. Zorganizowanie działań edukacyjnych dotyczących w/w problematyki skierowanych do dzieci, rodziców/opiekunów przez pielęgniarkę szkolną.

Procedura 25

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AWARII SYGNALIZACJI ŚWIETLNEJ PRZY ULICY ZAKOPIAŃSKIEJ

1. Wychowawcy klas, których uczniowie przekraczają w drodze do i ze szkoły ulicę Zakopiańską na początku każdego roku szkolnego rozdają Rodzicom tych uczniów następującą informację, którą po podpisaniu przez rodzica przechowują jak inne dokumenty związane z bezpieczeństwem ucznia.

Szanowni Państwo!

Dyrekcja Szkoły Podstawowej Nr 97 uprzejmie prosi o pouczenie Waszego dziecka o sposobie zachowania się w przypadku, gdy na przejściu dla pieszych nie działa sygnalizacja świetlna:

- Jeżeli uczeń idzie do szkoły – powraca do domu i informuje o tym fakcie rodziców.*
- Jeżeli idzie po lekcjach do domu – wraca do szkoły, zgłasza ten fakt osobie dyżurującej (dyrektorowi, pedagogowi, sekretarce lub innemu pracownikowi) i czeka na opiekuna, który odprowadzi go do domu – szkoła powiadomi telefonicznie rodziców o konieczności przyścia do szkoły po ucznia.*
- Jeżeli szkoła otrzyma informację o wyłączeniu świateł w czasie pobytu dziecka w szkole, zawiadamia o tym fakcie telefonicznie rodziców, a uczniowie są zatrzymywani w szkole do momentu odebrania przez rodziców lub prawnych opiekunów.*

Kraków, dnia .....

Akceptuję powyższe rozwiązania

(czytelny podpis rodzica lub opiekuna)

2. W przypadku braku akceptacji przez rodziców zaproponowanego rozwiązania, rodzic podaje na piśmie własną opcję.

3. Jeżeli szkoła otrzyma informację o wyłączeniu świateł w czasie pobytu dziecka w szkole – komunikat o tym fakcie zostaje niezwłocznie przekazywany do klas,

a uczniowie zatrzymani w szkole do momentu powiadomienia i przybycia rodzica. Osoba powiadomiona wykonuje telefon na policję z prośbą o radiowóz tel. 615-41-11 i do służb technicznych tel.637 – 44- 15.

4.Wychowawcy klas na początku roku szkolnego dyktują do dzienniczków wszystkim uczniom następującą informację (zapis na czerwono):
Pamiętaj! Jeżeli nie działa sygnalizacja świetlna, wracasz do szkoły lub domu i powiadamiasz o tym dorosłych. Otrzymasz pomoc.

Procedura 26

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO

1.Działania profilaktyczne:

- Omówienie problematyki terroryzmu na spotkaniu z pracownikami szkoły, przeszkolenie na wypadek zamachu bombowego lub innego aktu terroryzmu.
- Zapoznanie uczniów z tematyką terroryzmu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na postrzeganie zachowań nietypowych lub elementów nietypowych na terenie szkoły.
- Przedstawienie zagrożeń terroryzmem podczas zebrań z rodzicami.

2.Procedura postępowania w czasie zagrożenia terrorystycznego:

- Osoba(w tym również uczeń), która zauważyła podejrzane zachowanie się osoby lub przedmioty pozostawione bez opieki oraz przypuszcza, że może to być próba ataku terrorystycznego, natychmiast informuje nauczyciela lub innego pracownika szkoły.
- Nauczyciel, który uzyskał informację o możliwości ataku terrorystycznego natychmiast informuje Dyrektora Szkoły.
- Dyrektor, który dowiedział się o podłożeniu ładunku wybuchowego lub przedmiotu niewiadomego pochodzenia co do którego istnieje podejrzenie, że może stanowić zagrożenie dla osób i mienia lub otrzymał telefon z informacją o zagrożeniu terrorystycznym, natychmiast zgłasza ten fakt służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo na tym terenie: najbliższej jednostce Policji ,Straży Miejskiej, władzom administracyjnym.
- Podejrzanych przedmiotów NIE WOLNO dotykać. O ich lokalizacji należy powiadomić Dyрекcję Szkoły.
- Do czasu przybycia Policji należy w miarę istniejących możliwości zabezpieczyć zagrożone miejsce, zachowując elementarne środki bezpieczeństwa, bez narażania siebie i innych osób na niebezpieczeństwo.

- Po przybyciu Policji na miejsce, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
- Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
- Jeśli zapadnie decyzja o ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie.
- W czasie ewakuacji należy postępować zgodnie z instrukcją ewakuacji, chyba że prowadzący akcją zdecydują inaczej.
- Identyfikacją i rozpoznaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją i rozpoznaniem zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki komórki organizacyjne Policji.
- W przypadku rozpylenia na terenie szkoły substancji toksycznych lub drażniących, uczniowie informują o tym niezwłocznie nauczyciela sprawującego nad nimi opiekę.
- Nauczyciel usuwa uczniów z miejsca zagrożenia informując dyrektora o zaistniałej sytuacji.
- Dyrektor powiadamia o zagrożeniu stosowne służby i w miarę potrzeby zarządza ewakuację.

Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły:

Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

- Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*)
- Wycisz i uspokój uczniów
- Zaopiekuj się uczniami ze SPE¹³ i uczniami, którzy potrzebują pomocy
- Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony
- Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji -
- Zastłoń okno, zgaś światło
- Nie przemieszczaj się
- Stań poniżej linii okien, zejź z światła drzwi
- Zejź z linii strzału, połóż się na podłodze
- Jeżeli padną strzały, nie krzycz
- Nie otwieraj nikomu drzwi
- W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika
- Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon -
- Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia
- Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego
- Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika

- Nie zwracaj na siebie uwagi
- Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny
- Nie oszukuj terrorysty
- Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu
- Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami
- Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów
- Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę
- Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi
- Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy
- Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom
- Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących
- Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami
- Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy
- Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona
- Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku
- Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru

Podłożenie ładunku wybuchowego

Specyfika zamachu bombowego polega na tym, że nie rozróżnia on „swoich” czy „obcych”, inaczej niż w przypadku porwania lub użycia broni palnej, które dotyczą konkretnych osób. Przez materiał wybuchowy rozumiemy związek chemiczny lub mieszaninę kilku związków chemicznych, która jest zdolna w odpowiednich warunkach do gwałtownej reakcji chemicznej i której

towarzyszy wydzielenie wielkiej liczby produktów gazowych w postaci wybuchu (detonacji lub deflagracji). Określenie ładunek materiału wybuchowego oznacza określoną ilość materiału wybuchowego przygotowanego do wysadzenia.

Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

- 1) Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów
- 2) Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje
- 3) Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury
- 4) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
- 5) Nie używaj telefonu komórkowego
- 6) Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia
- 7) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
- 8) W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
- 9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu.

Podłożenie podejrzanego pakunku

Podejrzany pakunek to przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją. W przypadku podejrzenia jej otrzymania:

- 1) Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku
- 2) Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku
- 3) Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)
- 4) Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury
- 5) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
- 6) Nie używaj telefonu komórkowego
- 7) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
- 8) W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi

9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

Procedura 27

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POŻARU, ZAGROŻENIA WYBUCEM GAZU. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU SKAŻENIA CHEMICZNEGO LUB BIOLOGICZNEGO SZKOŁY.

PRZEDMIOT I ZAKRES STOSOWANIA: Procedura określa tryb postępowania oraz uprawnienia i odpowiedzialności osób realizujących niezbędne działania począwszy od stwierdzenia (możliwości wystąpienia) symptomów wskazujących na konieczność podjęcia czynności związanych z ewakuacją uczniów i pracowników z budynku szkoły.

PODSTAWY URUCHOMIENIA PROCEDURY:

1. POŻAR – gdy nieskuteczna jest likwidacja pożaru podręcznymi środkami
2. ZAGROŻENIE NSCH – jeżeli czas dojścia skażonego obłoku powietrza jest większy niż 15 minut.
3. ZAGROŻENIE KATASTROFĄ BUDOWLANĄ.
4. ZAGROŻENIE WYBUCEM GAZU SPOWODOWANE AWARIĄ INSTALACJI GAZOWEJ.
5. INNE.

SPOSÓB OGŁOSZENIA ALARMU – SYGNAŁY ALARMOWE:

1. Alarmowanie o zagrożeniach w budynku odbywa się z wykorzystaniem dzwonka szkolnego.
2. W razie zagrożenia w budynku szkoły sygnałem alarmowym jest sygnał dźwiękowy: trzy dzwonki (w przypadku braku energii elektrycznej dzwonek ręczny).
3. W każdym przypadku zagrożenia wymagającego ewakuacji powtarzany jest słowny komunikat. Treść tego komunikatu może być następująca: „EWAKUACJA”, „ POŻAR, POŻAR, EWAKUOWAĆ SIĘ ! ”, „Na I piętrze wybuchł pożar – natychmiast opuść budynek”.

4. Komunikat o ewakuacji ogłasza osoba podejmująca decyzję o przeprowadzeniu ewakuacji lub wyznaczone przez nią osoby. W pierwszej kolejności jest to dyrektor szkoły, lub osoba wyznaczona do sprawowania czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Po przybyciu jednostki straży pożarnej lub policji, decyzję taką może nakazać jej dowódca.

5. Komunikat o ewakuacji jest przekazany do woźnego szkolnego (lub osoby wyznaczonej przez dyrektora), który uruchamia sygnał alarmowy. Na tej podstawie ogłasza się w klasach alarm i przystępuje do natychmiastowej ewakuacji z pomieszczeń szkoły.

6. Ewakuację należy przeprowadzić w sposób zorganizowany kierując się ustaleniami procedury i zaistniałą sytuacją.

7. Komunikat o ewakuacji powinien być słownie doprowadzony do wszystkich osób znajdujących się w rejonie szkoły.

Świadek niebezpiecznego zdarzenia (odbiorca informacji) zobowiązany jest natychmiast powiadomić sekretariat szkoły.

PO USŁYSZENIU ALARMU:

1. Osoby mające dostęp do telefonu dzwonią do straży pożarnej, podając co się pali (rodzaj obiektu), adres i swoje imię i nazwisko.

2. Pracownicy obsługi natychmiast otwierają drzwi ewakuacyjne na zewnątrz budynku i pomagają wyprowadzić dzieci, kierując je na boisko szkolne, do wyznaczonego sektora zgodnie z planem ewakuacji, w którym gromadzić będą się dzieci z danej klasy.

3. Osoby, pod których opieką przebywają dzieci, mają za zadanie zająć się jedynie tą grupą, jej ewakuacją i bezpieczeństwem.

4. Jeżeli zdarzenie ma miejsce w czasie lekcji, nauczyciel nakazuje uczniom powstać i niezwłocznie opuścić budynek, informując, którą klatką schodową odbywa się ewakuacja. Uczniowie muszą być poinformowani, gdzie znajduje się miejsce ewakuacji.

5. Na czoło grupy wyznacza się gospodarza klasy lub jego zastępcę albo inną osobę z klasy. Dzieci zostawiają w klasie wszystkie przedmioty (torby, plecaki, teczki, kurtki itp.)

6. Nauczyciel zamyka drzwi, ale nie na klucz, który pozostawia w zamku od strony zewnętrznej. Wychodzi, zabierając ze sobą zeszyt klasowy w którym odnotowywana jest frekwencja w danym dniu.

NA MIEJSCU EWAKUACJI:

1. Na boisku szkolnym nauczyciele sprawdzają obowiązkowo listę swojej klasy.
2. W razie stwierdzenia nieobecności ucznia, należy ten fakt zgłosić natychmiast dyrektorowi szkoły (podając imię i nazwisko dziecka oraz prawdopodobne miejsce przebywania). Dyrektor niezwłocznie przekazuje tę informację strażakom, niekoniecznie dowódcy, pytając strażaka o nazwisko.
3. Po sprawdzeniu listy uczniów nauczyciel zobowiązany jest sprawdzić ich stan zdrowia, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamania, potłuczenia itp.
4. Wszystkich poszkodowanych należy traktować jako ofiary zdarzenia i udzielić im pierwszej pomocy przedmedycznej.
5. Niedopuszczalne jest rozejście się poszkodowanych uczniów do domów bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców.
6. Wskazana jest pełna informacja o tym zdarzeniu. Z ewakuacji sporządza się odpowiedni protokół.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU).

- 1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
- 2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby
- 3) w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki
- 5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń
- 6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających

dużego wysiłku

- 7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych
- 8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- 3) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole -
- 6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
- 7) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby.

- 8) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 9) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb
- 10) w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 11) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 12) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki -
- 13) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń
- 14) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 15) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO, NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKAZACHOROWAŃ:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
- 4) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły

- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny
- 9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIÓW - OFIAR PRZEMOCY PSYCHICZNEJ I FIZYCZNEJ W RODZINIE.

1. Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej informuje o tym fakcie wychowawcę klasy a ten pedagoga i psychologa szkolnego.
2. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem i psychologiem, w zależności od sytuacji przeprowadza rozmowę z uczniem, prosi pielęgniarkę szkolną o pomoc w dokonaniu wywiadu.
3. Pedagog w porozumieniu z Dyrektorem Szkoły przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka. Informuje o stosowaniu przemocy wobec dziecka i niedostatecznej nad nim opieki oraz o konsekwencjach takiego postępowania i wskazuje formy pomocy.
4. Pedagog sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy, którą podpisują również rodzice/opiekunowie prawni dziecka.
5. Jeżeli podejrzenia potwierdzają się lub istnieje uzasadniona obawa, że dziecko jest ofiarą przemocy, pedagog informuje Policję i Sąd Rodzinny. Sporządza notatkę w dokumentacji pedagoga. Następuje wszczęcie procedury „Niebieska Karta”. W przypadku rodziny objętej dozorem, o swoich podejrzeniach pedagog niezwłocznie informuje kuratora (z w/w informacji sporządza notatkę).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO

Procedura reagowania – Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych

- Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.
- W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka.
- Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet (dyżurnet.pl).
- W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku. Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.
- W przypadku udostępniania (dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań.
- Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych.

- W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.
- Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną.
- Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę.
- W jej trakcie należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści.
- Należy koniecznie powiadomić ich rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka.
- Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach z wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz udzielającymi wsparcia.
- W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi.
- Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podsufanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego. Np. kontakty z osobami handlującymi narkotykami czy proces rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.
- W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.
- W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomić Policję
- Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

Procedura postępowania – cyberprzemoc

- Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele).
- W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie.
- Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć.
- Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktylizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).
- Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej.
- W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody)
- Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę,
- Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy
- Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją.
- Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK)
- Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu.
- Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły
- W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze.
- Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów
- W działania wobec ofiary należy włączyć rodziców/opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji.
- W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami można zaproponować pomoc specjalisty oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.
- Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia.

Procedura 30

PROCEDURA KONTAKTU Z MEDIAMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ W SZKOLE

1.Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej odbywa się w formie oficjalnych komunikatów.

2.W przygotowaniu oficjalnych komunikatów bierze udział Zespół Kryzysowy, należy podjąć współpracę z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. W skład Zespołu Kryzysowego wchodzi : Dyrektor SP 97, Wicedyrektor SP 97, Pedagog szkolny oraz inne osoby wyznaczone przez Dyrektora Szkoły w zależności od charakteru sprawy.

3.Tylko Dyrektor Szkoły lub wyznaczona przez dyrektora osoba kontaktuje się z mediami, przekazuje niezbędne informacje.

Procedura 31

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PONADNORMATYWNYCH STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA

1. Wychowawcy wszystkich klas na zajęciach z uczniami pod koniec września każdego roku szkolnego omawiają problem zanieczyszczenia powietrza i sposoby ochrony organizmu.
2. Nauczyciele każdego dnia odczytują stan powietrza uwidoczniony na urządzeniu pomiarowym zamontowanym na elewacji budynku szkoły
3. W przypadku ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczenia powietrza
  - nie wolno wychodzić z uczniami na zewnątrz budynku,
  - należy ograniczyć aktywny wysiłek fizyczny i sportowy wewnątrz pomieszczeń u uczniów o szczególnej wrażliwości (diabetycy, uczniowie o obniżonej autoodporności, cierpiący na schorzenia: neurologiczne, sercowe, astmatyczne, oddechowe)